

Communicating with Purpose

To cite this article: Lillqvist, E. & Porttikivi, M. (2023). "Jos et aloita, mikään ei muutu": Tulevaisuuksien rakentuminen median sijoitusdiskursseissa. In: E. Lillqvist, M. Eronen-Valli, V. Manninen, N. Nissilä & E. Salmela (Eds.). *Communicating with Purpose*. Vaasa: VAKKI Publications 15. 292–316. ISBN 978-952-69732-2-7

"Jos et aloita, mikään ei muutu": Tulevaisuuksien rakentuminen median sijoitusdiskursseissa

Ella Lillqvist^{a,b} & Merja Porttikivi^a

^a Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö, Vaasan yliopisto

^b Humanistinen osasto, Itä-Suomen yliopisto

Over the past few years, individuals have become increasingly interested in investing and this investment boom is also reflected in news media content. Investing is an activity based on predictions and expectations about the future that seeks to actively influence accumulation of wealth and thus one's own future. This study focuses on imagined futures in investment discourse and the performative role of imagined futures in the construction of financial markets and market society as a whole. The data spans the years 2015–2022 and consists of a 1.2-million-word corpus of articles and reader comments from four Finnish newspapers. This corpus is analysed using corpus-assisted discourse studies, combining quantitative and qualitative text analysis. In the light of the material, the future is imagined both from an individual perspective and from broader global or societal perspectives. Investors' individualistic futures are mainly imagined as positive and can therefore motivate people to invest. Broader visions of the future are more negative, for example the idea that in the future society will not afford to pay pensions, which in turn requires the individual to prepare through investing. The investor is predominantly seen as a neoliberal subject who takes responsibility and is able to influence their own future.

Avainsanat: korpusavusteinen diskurssintutkimus, kuvitellut tulevaisuudet, lehdistö, performatiivisuus, sijoittaminen, verkkouutisten kommenttipalstat

1 Johdanto

Viime vuosina, erityisesti COVID-19-pandemian aikana, sijoittamisen suosio on kasvanut merkittävästi kuluttajien keskuudessa. Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa vuodelta 2020 havaittiin, että 15 prosenttia yksityissijoittajista oli aloittanut sijoittamisen tuona samana vuonna (Charles Schwab & Co 2020). Suomessa viime vuosikymmenellä pörssi-osakkeita omisti noin 800 000 yksityishenkilöä ja määrä pysyi melko vakaana, kunnes kasvu alkoi vuonna 2020; vuonna 2022 osakkeita omistavia suomalaisia oli jo noin 960 000 (Keränen 31.3.2022). Kasvavaan kiinnostukseen piensijoittamista kohtaan ovat saattaneet vaikuttaa edulliset sähköiset kaupankäyntialustat sekä kulutuksen väheneminen pandemian aikana (Feuer 2021), ja Suomessa myös osakesäästötilin lanseeraus vuonna 2020. Lisäksi sijoitusbuumi näkyy laajalti uutismedian sisällöissä ja voidaan olettaa, että myös tällä viestinnällä on ollut merkitystä ilmiön edistäjänä. Tässä artikkelissa keskitymmekin siihen, miten sijoittamisesta on kirjoitettu uutismedioissa ja niiden kommenttipalstoilla. Olemme kiinnostuneita siitä, miten rahoitusmarkkinat ja yhteiskunta laajemmin järjestyvät sijoittamista, ja erityisesti piensijoittamista koskevien diskurssien kautta (ks. myös Roscoe 2015). Diskursseilla tarkoitamme tässä tutkimuksessa kiteytyneitä merkityksellistämisen tapoja, jotka myös rakentavat kohdettaan koskevaa ymmärrystä ja sitä kautta sosiaalista todellisuutta (Pietikäinen & Mäntynen 2019).

Sijoittaminen perustuu pohjimmiltaan sosiaalisesti rakentuneisiin tulevaisuudenkuvitelmiin ja *fiktiivisiin odotuksiin*, jotka antavat syyn toivoa tulevaa rahallista tuottoa (Beckert 2016). Tarkemmin sanottuna tässä tutkimuksessa tarkastellaankin sitä, miten tulevaisuutta kuvitellaan sijoitusdiskursseissa. Taloussosiologian alalla tunnustetaan laajasti, että talousteoriat eivät pelkästään heijasta markkinoiden todellisuutta vaan myös rakentavat sitä performatiivisesti (esim. Callon 2010; MacKenzie, Muniesa & Siu 2007). Beckertin (2016) näkemys on, että kuvitelluilla tulevaisuuksilla on tällaista performatiivista potentiaalia ja se on eräs, joskaan ei ainoa tapa, jolla ne vaikuttavat konkreettisesti todellisuuteen. Onkin olennaista tutkia, miten kuvitellut tulevaisuudet vaikuttavat osaltaan rahoitusmarkkinoiden ja markkinayhteiskunnan rakentumiseen, esimerkiksi siten, että jotkin tulevaisuudet nähdään toivottavina tai ylipäättään mahdollisina ja toisia ei. Tarkastelemme tästä näkökulmasta, kuinka sijoittamista käsitellään julkisessa keskustelussa, erityisesti uutismediassa. Crosthwaite, Knight ja Marsh (2019) toteavat, että vaikka heidän tutkimansa piensijoittajille suunnattu kirjallisuus ei useinkaan sisällä sijoitusneuvoja, jotka toimisivat kovin hyvin taloudellisessa mielessä, nämä tekstit kuitenkin tekevät merkittävää kulttuurista, symbolista, affektiivista ja ideologista työtä. Saman voi todennäköisesti sanoa myös ainakin osasta uutismedian sijoittamista käsitteleviä tekstejä.

Aineistomme on vuosilta 2015–2022 ja koostuu neljän suomalaisen sanomalehden verkkoartikkeleista ja lukijoiden kommentteista, joissa mainitaan sijoittaminen. Menetelmänä käytetään korpusavusteista diskurssintutkimusta (CADS) (esim. Baker 2006; Partington & Marchi 2015), jossa yhdistyy määrällinen ja laadullinen tekstianalyysi.

Tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat:

- 1) Miten tulevaisuuden kuvittelu näkyy sanomalehtien ja lukijakommenttien sijoitusdiskursseissa?
 - a) Kenen ja millaista tulevaisuutta kuvitellaan?
 - b) Millaisiin tekijöihin kuvittelu perustuu?
- 2) Millaisia ajattelu- ja toimintatapoja kuvitellut tulevaisuudet rakentavat ja mahdollistavat?

Vaikka yleisemmin sijoittamisen kulttuureista ja diskursseista on olemassa jonkin verran tutkimusta (esim. Hirsto 2011; Tang & Lee 2019), toistaiseksi vain harvat tutkimukset ovat käsitelleet kuviteltuja tulevaisuuksia ja näiden kuvitelmien mahdollista performatiivisuutta sijoittamisen kontekstissa (Beckert 2016). Siksi tämä artikkeli edistää syvempää ymmärrystä sijoitusdiskurssien sosiaalisesta ja kulttuurisesta roolista ja laajentaa samalla taloussosiologian piirissä viime aikoina käytyä keskustelua kuvitelluista tulevaisuuksista (esim. Beckert 2016; 2021) ja talousdiskurssien performatiivisuudesta (esim. Callon 2010; MacKenzie, Muniesa & Siu 2007).

2 Performatiivisuus, rahoitusmarkkinat ja media

Yleisesti ottaen performatiivisuuden käsite viittaa sanoilla tekemiseen. Austinin (1962) alkuperäisessä merkityksessä performatiivisuus viittaa siihen, että kieli ei pelkästään kuvaava todellisuutta, vaan kielenkäytöllä on myös kyky saada asioita tapahtumaan. Esimerkiksi lause ”minä lupaan” ei pelkästään viittaa lupauksen antamiseen, vaan se on lupauksen antamista. Eri aloilla on performatiivisuuden merkitystä myöhemmin huomattavasti laajennettu; esimerkiksi taloussosiologian näkökulmasta performatiivisuudella tarkoitetaan, että taloustiede tosiasiasa monin tavoin tuottaa sitä taloudellista todellisuutta, jota se väittää vain kuvaavansa (esim. MacKenzie & Millo 2003; Callon 2010). Median ja kulttuurin tutkimuksessa taas viitataan usein Butlerin määritelmään, jonka mukaan performatiivisuus on toistava ja siteeraava käytäntö, jonka avulla diskurssi tuottaa nimeämänsä vaikutukset (Butler 1993: 2).

Kielenkäytön performatiivisuuden onnistuminen riippuu siitä, että jokin tietty toimija esittää lausuman tietyllä tavalla, osana tiettyä käytäntöä ja tilannetta (Austin 1962). Onkin olennaista, että performatiivisuudella on tilannesidonnaisia ehtoja ja rajoitteita –

esimerkiksi ei ole samantekevää kuka taloudesta puhuu. Performatiivinen valta perustuu jaettuun kulttuurisiin konventioihin (Callon 2010) ja tietynlaisten kielellisten toimintatapojen vakiintuneisuuteen eli toistoon (Butler 1993). Toistamisen ketju voidaan kuitenkin katkaista tahattomasti tai tarkoituksellisesti, jolloin osallistujat voivat nähdä asiat uudessa valossa. Butlerin mukaan on tärkeää ymmärtää ja siten pyrkiä hallitsemaan niitä sanoja ja ajatuksia, jotka meihin vaikuttavat. Yhteisöjen ja ihmisten itseymmärryksen kannalta merkittävät termit ja ideat, kuten talouden käsitteet ja niiden taustaolettamukset tulee ottaa haltuun, muokata ja tuoda laajasti saataville (Butler 2010). Kulttuuriset konventiot, eri toimijoiden vaikutusmahdollisuudet ja toistaminen tai toistojen ketjun katkaiseminen ovat kaikki olennaisia, kun pohditaan median roolia taloudessa ja rahoitusmarkkinoilla. Media voi joko pelkästään toistaa taloustieteilijöiden sanoja sellaisinaan (jolloin performatiivinen valta pysyy näillä) tai ottaa itselleen toimijuuden ja siteerata talousdiskursseja muokaten, omalla tavallaan (vrt. Butler 1993: 45).

Taloussosiologisessa performatiivisuuden tutkimuksessa on tukeuduttu erityisesti Michel Callonin (esim. 2010) sosiotekniseen tutkimukseen, jonka mukaan markkinoita tuotetaan materiaalisesti erilaisilla konkreettisilla työkaluilla ja järjestelyillä (ks. myös Tiikkainen & Virtanen 2021). Lisäksi merkittävien instituutioiden, esimerkiksi keskuspankkien, rooli on ollut taloussosiologisen tutkimuksen keskiössä (Callon 2010; Mackenzie & Millo 2003); vähemmän on sanottu muista toimijoista ja laajemmasta ympäristöstä, jossa taloudellisia kategorioita, identiteettejä ja käytäntöjä performoidaan (Aitken 2007: 12; ks. myös Clark, Thrift & Tickell 2004). Myös kieleen ja diskurssiin on taloussosiologiassa kiinnitetty vähemmän huomiota kuin muussa performatiivisuuden tutkimuksessa; kuitenkin eräs esiin tuotu kielenkäyttöön liittyvä näkökulma on taloustieteen käsitteiden performatiivisuus. Taloustieteen käsitteet muuttuvat markkinatoimijoiden käytössä osaksi ammattislangia ja voivat irtautua alkuperäisestä merkityksestään; ne myös rakentavat ja vahvistavat tiettyjä oletuksia markkinoista (Mackenzie & Millo 2003; Butler 2010; Tiikkainen & Virtanen 2021).

Tiedotusvälineillä on ollut tärkeä rooli siinä, että ne ovat tuoneet esimerkiksi sijoittamiseen ja rahoitusalaan liittyviä talouskäsitteitä yleiseen tietoisuuteen ja keskusteluun siten legitimoiden alaa ja tehden sitä tunnetuksi (Clark, Thrift & Tickell 2004). Media luo myös tietoisuutta yleisesti jaetuista mielipiteistä, jotka koskevat sijoitusmahdollisuuksia; tämä voi vaikuttaa performatiivisesti sekä ammattisijoittajien että harrastajien sijoituspäätöksiin (Davis 2006). Lisäksi näkyvyys tiedotusvälineissä on joillekin markkinatoimijoille käytännössä ilmaista mainontaa. Media tuottaa positiivisia mielikuvia sijoitustuotteista ja kasvattaa näin niiden arvoa (Clark, Thrift & Tickell 2004). Clark, Thrift ja Tickell (2004) toteavat, että kun sijoitustuotteiden palveluntarjoajat tarjoavat yhä useammin asiantuntemustaan tiedotusvälineiden kautta, tästä on tullut itseään ruokkiva osa talouden tuotantokoneistoa.

Lisäksi suurelle yleisölle suunnattua talousmediaa voidaan verrata kansanvalistustoimiin, joilla rahoitusmarkkinoita koskevaa talousosaamista pyritään edistämään; näiden on nähty olevan keino luoda uusliberaaleja taloudellisia subjekteja (Aitken 2007; Maman & Rosenhek 2022; Crosthwaite, Knight & Marsh 2019). Valistus toimii esimerkiksi lupamalla hyvää elämää ja vetoamalla tunteisiin, kuten toivoon ja pelkoon, ja luo käsitystä, että yksilöt voivat ohjata omaa taloudellista tulevaisuuttaan oikeanlaisella käyttäytymisellä (Maman & Rosenhek 2022).

3 Kuvitellut tulevaisuudet

Rahoitusmarkkinat käsittelevät huomisen epävarmuutta ja käyvät sillä kauppaa tänään (Esposito 2011: 2). Mahdollisten tulevaisuuksien kuvittelemisen on siis sijoittamisessa keskeistä. Tulevaisuuden muuttuessa yhä epävarmemmaksi kuvitellut tulevaisuudet konkretisoivat odotuksia ja mahdollistavat päätöksenteon ja ylipäättään toiminnan nykyhetkessä (Beckert 2016). Samalla ne voivat performatiivisesti muokata sekä nykyisyyttä että tulevaisuutta. Beckert käyttää taloustieteessä perinteisesti käsiteltyjen *rationaalisten odotusten* sijasta käsitettä *kuvitteelliset odotukset (fictional expectations)* viitaten kontingentteihin mielikuviin, joita toimijat muodostavat epävarmasta tulevaisuudesta. Käsitteeseen sisältyy myös mahdollisiin syy-seuraussuhteisiin ja omien toimien vaikutavuuteen liittyvää kuvittelua.

Tulevaisuuksia kuvitellaan kulttuuristen ja institutionaalisten kehysten, taloudellisten teorioiden, uskomusten ja instituutioiden kontekstissa; ihmiset pohjaavat siis tulevaisuuden odotuksensa tällaisiin taustatietoihin tai -oletuksiin (Beckert 2016). Kuviteltuja tulevaisuuksia ilmaistaan ja ne leviävät narratiivien tai yleisemmin viestinnän avulla (Beckert 2016). Tämä tekee julkisesta keskustelusta ja tiedotusvälineistä erityisen merkityksellisiä prosessin kannalta.

Tulevaisuudenkuvitelmien osalta on syytä huomata, että ne voivat poiketa toisistaan paitsi varsinaisen sisältönsä osalta myös esimerkiksi sen suhteen, kuinka pitkälle tulevaisuutta kuvitellaan, kuinka tarkkoja visiot ovat tai nähdäänkö tulevaisuus yleisesti nykyistä parempana vai huonompana (Mische 2009). Lisäksi Augustine kollegoineen (2019) on todennut, että läheiset ja kaukaiset tulevaisuudet saatetaan rakentaa laadullisesti eri tavoin; siinä missä lähitulevaisuudet ovat läheisesti sidoksissa nykyhetkeen, kaukaisille tulevaisuuksille on ominaista radikaali epävarmuus ja epäjatkuvuus nykyhetken suhteen. Kuvitellut tulevaisuudet ovat siis monimutkaisia diskursiivisia saavutuksia.

4 Aineisto

Tämän tutkimuksen aineisto koostuu suomalaisten sanomalehtien internetissä julkaistuista artikkeleista ja lukijoiden kommentista. Valtakunnallisen median tekstien voidaan ajatella sisältävän laajalle levinneitä ja laajasti hyväksytyjä puhetapoja. Toisaalta näissä medioissa pääsee ääneen rajallinen joukko pääosin keskiluokkaisia kirjoittajia ja haastateltavia. Lukijoiden kommentit voivat tällöin tarjota areenan kritiikille ja moninaisemmille äänille, eli ilmentää *vastajulkisuutta* (Fraser 1990; Toepfl & Piwoni 2015; ks. myös Kangaspunta 2022). Vertailemalla näitä kahta osa-aineistoa voidaan tehdä huomioita siitä, mitkä diskurssit ovat laajasti hyväksytyjä ja mitkä taas jossain määrin kiistanalaisia.

Aineisto on hankittu tekstiaineistoja aggregoivalta Legentic-yritykseltä. Legenticin aineistot ovat lemmattuja¹, ja hakumme kohdistui lemmaan *sijoittaminen* ja vain tietokannan ”uutiset” ja ”uutiskommentit” -osioihin sekä vuosiin 2015–2022. Näin saatua aineistoa rajattiin tätä tutkimusta varten vielä seuraavasti. Otimme mukaan vain sellaiset valtakunnalliset lehdet, joista oli saatavilla lukijakommentteja: *Helsingin Sanomat* (HS), *Iltasanomat* (IS) ja *Iltalehti* (IL). Mukaan otettiin myös viikoittain ilmestyvä talouslehti *Talouselämä* (TE). Lisäksi aineisto rajattiin niihin uutisteksteihin ja -kommentteihin, jotka ovat ilmestyneet lehtien talousaiheisissa osastoissa, esimerkiksi *Talous* tai *Raha*. Näin saatiin vähennettyä *sijoittaminen*-sanana muita kuin rahaan liittyviä käyttöyhteyksiä lopullisessa korpuksessa.

Lopullinen korpus on kooltaan yhteensä 1 189 553 sanaa; uutisartikkelit muodostavat korpuksesta 68 prosenttia ja uutiskommentit loput 32 prosenttia. Aineistosta otettiin myös näyte kontekstualisoivaa laadullista analyysia varten; näyte on satunnaisotos teksteistä, joissa esiintyy lemma *tulevaisuus*. Jokaisesta lehdestä otettiin näytteeseen kymmenen kokonaista tekstiä sekä artikkeleiden että kommenttien osalta.

5 Menetelmä

Analyysissa hyödynnämme korpusavusteista diskurssintutkimusta (*corpus-assisted discourse studies, CADS*), joka on kielitieteen piirissä kehitetty metodi, jossa yhdistetään

¹ Lemma on ”yhteen kuuluvien sananmuotojen otsikkona käytetty sana”: yleensä ”otsikkona” käytetään sanan perusmuotoa ja yhteenkuuluvat sanamuodot ovat sen taivutusmuotoja, mutta yhteenkuuluvuus voidaan määritellä myös laajemmin (Tieteen termipankki, *lemma*). Legenticissä lemmaan sisältyvät myös yhdyssanat.

määrällistä ja laadullista tekstikorpusten analyysia (esim. Baker 2006; Brezina 2018; Partridge & Marchi 2015). CADS sisältää menetelmiä, jotka valottavat diskursseja joko tarkastelemalla jotain tiettyä ilmiötä kuvaavaa korpusta kokonaisuutena (esimerkiksi frekvenssit ja avainsanat), tai toisaalta tarkastelemalla yksittäisiä sanoja konteksteineen (esimerkiksi kollokaatit). Käytimme analyysin apuna pilvipohjaista Sketch Engine -korpusanalyysiohjelmistoa (Kilgarriff ym. 2014).

Avainsana-analyysissa verrataan sanojen frekvenssejä tarkasteltavassa korpuksessa (kohdekorpus) toisen korpuksen (vertailukorpus) frekvensseihin. Tuloksena saadaan luettelo *avainsanoista (keywords)*, jotka ovat merkitsevästi yleisempiä (tai harvinaisempia) kohdekorpuksessa kuin vertailukorpuksessa. Tässä tapauksessa vertailukorpuksena oli Sketch Enginessä käytettävissä oleva *Timestamped JSI web corpus 2014–2021 (Finnish)*, joka on noin 400 miljoonan sanan kokoelma suomalaisia verkkouutisia. Koska myös tutkittava korpus sisältää suomalaisia verkkouutisia lähes samalta ajanjaksolta, aineistot ovat tämän osalta hyvin vertailukelpoiset. Lukijakommenttien osalta vertailukelpoisuus on mahdollisesti hieman heikompi, sillä tekstilajin tyyli on erilainen. Avainsanat laskettiin erikseen sekä uutisartikkeleille että kommentteille. Sketch Engine -ohjelmassa avainsanat lasketaan Simple Maths -menetelmällä (Kilgarriff 2009; 2012). Asetimme parametri N:n arvoksi 1000, mikä suosii yleisempiä sanoja. Kustakin avainsanalistasta käytiin läpi 300 ensimmäistä sanaa. Nämä listat ovat artikkelin liitteenä.

Avainsanat antavat yleiskuvan siitä, mitä korpuksen teksteissä käsitellään. Sekä uutisteksteissä että kommentteissa monet avainsanat liittyvät sijoittamisen kohteeseen – esim. *osake, rahasto, yhtiö, asunto* ja *markkinat* – tai yleisemmin sijoittamisen prosessiin ja taloudelliseen kontekstiin, kuten *raha, arvo, hinta, osto* ja *myynti*. Monilla avainsanoilla on myös suora tai epäsuora yhteys tulevaisuuteen. *Tulevaisuus*-sana itsessään esiintyy avainsanana sekä uutisartikkeleissa (sijalla 127; avainsanaisuusarvo 1,205) että kommentteissa (sijalla 261; avainsanaisuusarvo 1,149). Uutistekstien avainsanoihin kuuluu myös *ennustaa*. Esimerkiksi *voitto, kasvu* ja *nousu* voivat myös liittyä tulevaisuuden odotuksiin.

Sanakuva (word sketch) on toinen Sketch Enginen mahdollistama menetelmä; se tarjoaa tietoa yksittäisestä sanasta tarkastelemalla sen *kollokaatteja* eli sanoja, joilla on kohdesanaan tilastollisesti merkitsevä suhde. Sanakuva poikkeaa monista muista kollokaatioiden analyysitavoista siinä, että kollokaattiehdokkaat eivät määräydy etäisyyden vaan kieliopillisen yhteyden perusteella. Kollokaatioiden voimakkuuden tarkasteluun on olemassa monia eri mittareita, mutta Sketch Engine laskee sanakuvien kollokaatit aina LogDice-menetelmällä (Rychlý 2008). LogDice korostaa eksklusiivisia kollokaatiosuhteita (sanat jotka esiintyvät pääsääntöisesti juuri toistensa kanssa) ja eivätkä tuloksissa painotu hyvin harvinaiset tai erityisen yleiset sanat (Brezina 2018: 74). Sketch Engine myös

ryhmittelee sanakuvien kollokaatit sen mukaan, mikä on niiden kieliopillinen suhde kohdesanaan (esimerkiksi sanat, jotka toimivat kohteena olevan verbin objektina ovat omana kategorianaan) ja ne voidaan esittää joko luettelona tai visualisointina.

CADSissa määrällisiin menetelmiin yhdistetään usein laadullista tarkastelua, sillä se auttaa ymmärtämään sanojen käyttötapoja ja -konteksteja ja siten tulkitsemaan määrällisiä tuloksia (esim. Baker ym. 2008). Korpusanalyysiohjelmistot kuten Sketch Engine tarjoavat mahdollisuuden selata konkordanssirivejä eli tietyn hakusanan esiintymiä tekstikontekstin ympäröiminä. Vaikka lyhyempikin tekstikonteksti usein antaa riittävän ymmärryksen, tämän tutkimuksen tapauksessa pidimme kokonaisten tekstien tarkastelua hyödyllisenä sen ymmärtämiseksi, millaisissa yhteyksissä ja osana millaisia kertomuksia tulevaisuuksista aineistossa puhuttiin. Siksi kävimme läpi näytteen koko tekstin laajuisia *tulevaisuus*-avainsanan konkordansseja (aineistoluvussa mainittu näyte) kriittisen diskurssitutkimuksen näkökulmasta, keskittyen tulevaisuudenkuvitelmiin rakentamiseen sekä muun muassa niihin sisältyviin taustaoletuksiin ja subjektipositioihin (esim. Fairclough 2003; Pälli & Lillqvist 2020).

6 Tulokset

Tarkastellessamme laadullisesti aineiston sisältämiä viittauksia tulevaisuuteen huomasimme, että niitä oli hyvin eritasoisia: osassa tulevaisuus hahmottui kapeasti vain puhujan tai muun yksilön näkökulmasta, kun taas toisissa asiaa katsottiin paljon laajemmin, globaalista tai yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Tämä ei ehkä sinänsä ole yllättävää, mutta kyseessä on merkittävä näkökulmaero sen kannalta, miten sijoittamista aineistossa merkityksellistetään. Erityisesti jaottelu liittyy tutkimuskysymykseen 1a. Siksi esitlemme seuraavaksi analyysimme keskeiset havainnot jaettuna näihin kahteen pääkategoriaan.

6.1 Yksilökeskeiset tulevaisuudenkuvitelmat

Analyysimme perusteella yksilökeskeiset tulevaisuudenkuvitelmat, joissa henkilön taloudellinen asema paranee, näyttävät olevan tyypillisiä aineistomme sijoitusdiskursseille. Tämä kiteytyy avainsanoissa *vaurastua* ja *rikastua*, jotka esiintyvät molemmissa tekstilajeissa, tosin uutiskommenteissa artikkeleita ylemmällä sijalla (uutisissa *vaurastua* sijalla 125, avainsanaisuusarvo 1,207, ja *rikastua* sijalla 237, avainsanaisuusarvo 1,121; kommenteissa *vaurastua* sijalla 91, avainsanaisuusarvo 1,427 ja *rikastua* sijalla 80, avainsanaisuusarvo 1,477). Laadullisen analyysimme perusteella julkilausutut tavoitteet ja kuvitelmat koskevat kuitenkin kummassakin osa-aineistossa enemmän maltillista vaurastumista tai taloudellisen turvan saamista kuin varsinaista rikastumista. Mukana

on usein myös ajatus helppouden ja mukavuuden lisääntymisestä (Esimerkki 1: *vapaa elämä*, Esimerkki 2: *lomat*)².

- (1) Oikeasti nuoren sijoittajan päällimmäisenä tavoitteena ei ole säiliöittäin kultaa, vaan turvattu ja vapaa elämä, oppiminen ja luonteen jalostuminen. (HS, 2017)
- (2) En ajattele, että **rikastusin** sijoituksillani siten, että voisin huoletta ostella miljoonien asuntoja tai että nimeni keikkuu pääomatulojen kärkitiloilla. Ei, tarkoitus on, että kun pääsen eläkkeelle tuottaa sijoitukseni ylimääräistä eläkkeen päälle. Ja kun en vielä ole eläkkeellä niin sijoitukseni maksavat tuotoilla laskut ja lomat. Tai ne voi sijoittaa takaisin pörssiin. Eli tuovat taloudellista turvaa. (IS kommentti, 2021)

Sen lisäksi, että kuviteltu tulevaisuus on itsessään optimistinen – eli vaurastuminen ja sen myötä elämän muuttuminen paremmaksi nähdään ylipäätään mahdollisena – siihen sisältyy olennaisesti myös optimistinen käsitys yksilön mahdollisuuksista vaikuttaa merkittävästi tulevaisuutensa muotoutumiseen omien kykyjensä ja taitojensa avulla (Esimerkki 3).

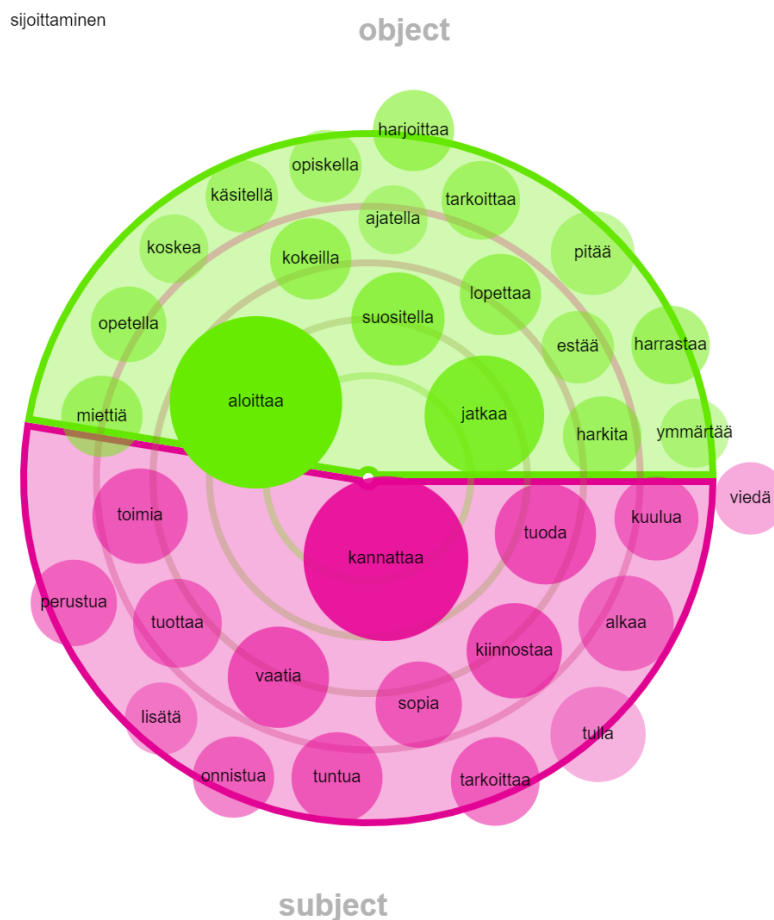
- (3) Todennäköisesti etenkin vasemmiston keskuudessa tästä nousee kauhee älämölö. Niille, kun ei millään käy se, että fiksummat kuin keskiverto ämpäriinjonottaja käyttävät omia aivojaan **tulevaisuutensa** rakentamiseen. (IL kommentti, 2019)

Kuvio 1 on sanakuva, jossa on esitetty sanaan *sijoittaminen* liittyvät kollokaatit, jotka ovat adjektiiveja. Koska artikkeleiden ja kommenttien sanakuvat eivät merkittävästi poikenneet toisistaan, esitämme tässä koko aineiston pohjalta tehdyt sanakuvat (Kuvio 1 ja 2). Esimerkiksi kollokaattien *vastuullinen*, *pitkäjänteinen*, *järkevä* ja *säännöllinen* kautta kuvioista hahmottuu käsitys siitä, mitä teksteissä pidetään oikeana tapana sijoittaa, mikä on *hyvää* tai *huonoa* sijoittamista. *Pitkäjänteinen*, *järkevä* ja *hyvä* ovat myös avainsanoja kummassakin tekstityypissä; *vastuullinen* on avainsana vain uutisissa ja *huono* vain kommentteissa. Sijoittamisen oikeana aikaperspektiivinä näyttäytyy siis pitkäjänteisyys. Sanakuvassa sanat *riskialtis* ja *riskitön* viittaavat tulevan taloudellisen tuloksen epävarmuuden arviointiin – sana *riski* on myös avainsana sekä artikkeleissa että kommentteissa. Laadullisen analyysimme perusteella teksteissä korostuu erityisesti ajatus riskin hallitsemisesta, joka kuuluu järkevään tapaan sijoittaa. Jos siis toimii oikealla tavalla, sijoittamisen positiivinen vaikutus yksilön tulevaisuuteen mahdollistuu (ks. Esimerkki 4):

² Esimerkeillä pyrimme havainnollistamaan ja selittämään tutkimuksen määrällisiä ja laadullisia tuloksia. Ne on pääosin otettu laadullisesti analysoidusta aineistonäytteestä, mutta korostamme lihavoinnilla kohdassa käsiteltyjä, laajemmin aineistoa kuvaavia avainsanoja ja kollokaatteja.

asioihin pitkä sihti, äläkä hätiköi. Pörssit ovat aina nousseet ja laskeneet, samoin yritysten pörssi-arvot. Muista ja hyväksy, yritykset elää omaa elämäänsä, ja pörssikurssit omaansa. Mutta entiset ennätykset ovat aina ylittyneet. (IL kommentti, 2020)

Esimerkissä 5 toistuu myös ajatus yksilön omista vaikutusmahdollisuuksista, ja siinä näkyy sekä lehtiartikkeleille että jossain määrin myös lukijakommenteille tyypillinen neuvo-va tyyli. Tekstien normatiiviseen luonteeseen liittyy myös sana *kannattaa*, joka esiintyy molempien tekstityyppien avainsanalistoissa (kommenteissa sijalla 12, avainsanaisuusarvo 2,536; uutisissa sijalla 23, avainsanaisuusarvo 1,65). *Kannattaa* ja *suositella* ovat myös sijoittamisen kollokaatteja (ks. Kuvio 2). Aineistossa siis usein kannustetaan (tietynlaiseen, oikeanlaiseen) sijoittamiseen.

Kuvio 2. Verbit, joiden subjektina (pinkki) tai objektina (vihreä) on *sijoittaminen*, esimerkiksi “sijoittaminen kannattaa” (subjekti) tai “aloittaa sijoittaminen” (objekti).

Kuviossa 2 esitämme tilastollisesti merkitsevimmät verbit, joiden subjektina tai objektina *sijoittaminen* esiintyy. Kuvion 2 kollokaattien perusteella teksteissä korostuu neuvonnan kohteena erityisesti sijoittamisen aloittaminen (*aloittaa*, *kokeilla*, *opetella* – *aloittaa* on myös avainsana: uutisissa se on sijalla 87, avainsanaisuusarvo 1,281; kommenteissa sijalla 12, avainsanaisuusarvo 2,536).

menteissa sijalla 124, avainsanaisuusarvo 1,315). Aiemmin myös Hirsto (2022) on havainnut aloittamisen suomalaisen sijoitusdiskurssin keskeiseksi teemaksi pankkien tvii-teistä koostuvassa aineistossa.

Lisäksi *opetella* ja *opiskella* viittaavat siihen, että diskursseissa korostetaan sijoittami-sessa tarvittavaa osaamista. Toisaalta teksteissä kuitenkin myös vakuutetaan, että sijoit-taminen ei ole liian vaikeaa, vaan kaikille mahdollista (Esimerkki 6):

(6) – Kaikki oppivat sijoittamaan. Älä mieti, että tämä on liian vaikeaa eikä ole aikaa. Tärkeintä on **aloittaa**, sanoo Jasmin Hamid. (IS, 2018)

(7) Suomalaisia pelottavat sijoittamisessa monet uskomukset. Nummiaron mukaan pelkojen häl-ventämiseen riittää usein pelkkä sijoittamisen aloittaminen. Mutta varmemmin uskomuksia voi kumota **opettelemalla** sijoittamisen perustaitoja, katsoo Nummiaro. (TE, 2019)

Tämä viittaa kuviteltuun tulevaisuuteen, jossa omat kyvyt ja taidot ovat entistä parem-mat. Sijoittaminen edellyttää siis tulevaisuuteen suuntautuvaa työtä oman itsen kehit-tämiseksi. Tietojen ja taitojen kehittämisen ohella keskeinen itsen kohdistuvan työn osa-alue on myös tunteiden, erityisesti pelon hallitseminen (Esimerkki 7). Laadullinen analyysimme viittaa siihen, että hyvinä sijoittajan tunteina näyttäytyvät puolestaan roh-keus ja innostus; näillä on kuitenkin rajansa, sillä liiallisen uhkarohkeus tai epärationaa-linen ryhmäajattelu esitetään myös ongelmallisina. Puhe henkisestä työstä, asenteista ja tunteista näkyy myös Kuvion 2 kollokaateissa *ajatella*, *harkita*, *mieltä*, *ymmärtää*, *kiinnostaa* ja *tuntua*.

Analyysimme viittaa siihen, että lukijoiden näkökulma on usein artikkeleita kielteisempi tai kyseenalaistavampi. Esimerkiksi *huono* on avainsana kommentteissa (sijalla 138, avainsanaisuusarvo 1,284) mutta ei uutisartikkeleissa. Muita sanoja, joita kommentoijat käyttävät toimittajia enemmän, ovat mm. *tappio*, *menettää* ja *hävitä* – mutta toisaalta myös *tuotto* ja *voitto*. Lukijat näyttävät siis olevan erityisen kiinnostuneita siitä, millaiset mahdollisuudet sijoittamisessa todella on saavuttaa tuottoja tai toisaalta hävitä ra-hansa. Artikkeleista poiketen he tuovat myös esiin, että kaikista lähtökohdista ei välttä-mättä voi tai kannata alkaa sijoittajaksi. Kun muuten aineistossa vallitsee laaja yhteisymmärrys siitä, että rahoja ei kannata makuuttaa pankkitilillä, Esimerkin 8 kom-mentoija kyseenalaistaa tämän väitteen paikkansapitävyyden viitaten siihen, että sijoit-tuksissa kiinni oleva raha on poissa kulutuksesta ja epäillen, että sijoittaminen lopulta hyödyttää vain rahoitusalan toimijoita tavallisten ihmisten sijaan. Epäusko tavallisen ih-misen mahdollisuuksiin menestyä kilpailussa sijoittamisen ammattilaisen kanssa näkyy myös Esimerkin 9 lopussa.

(8) Raha pitäisi **tuottaa** koko ajan mutta ei voi sitten käyttää, aika ristiriita. (...) Parempi on kui-tenkin makuuttaa suurinta säästö-osaa vaikka huonolla tuottotilillä kuin uhrata se suoraan

kasinotalouden alttareille missä se hyödyntää vain pörssijä ja finanssifirmoja. (IS kommentti, 2017)

- (9) Köyhän tai keskituloisen ei ole mitään järkeä sijoittaa. Jos menee pitkän aikaa huonosti ja joutuu turvautumaan viimeiseen tukimuotoon, toimeentulotukeen, joutuu kuluttamaan ensin kaikki säästönsä saadakseen sitä. Ja nykyään harvalla on työpaikka joka on varma. Saadakseen asumistukea omaisuutta ei saa olla myöskään liikaa. (...) Käytännössä käy helposti niin että täysi ummikko pelaa pörssissä sijoittavia tietokoneohjelmia ja huippusijoittajia vastaan - tällöin voittaminen pörssissä on täysin onnesta kiinni. Jollain on onnea ja suurin osa ei pääse voitolle tai **häviää** rahansa. (HS kommentti, 2020)

Tuotto-odotusten ohella kommentoijat kyseenalaistavat myös omia tai muiden mahdollisuuksia ylipäättään ryhtyä sijoittajiksi. Esimerkiksi sanat *palkka*, *työ* ja *työtön* sekä *köyhä* ja *rikas*, esiintyvät uutiskommenteissa artikkeleita useammin, mikä viittaisi siihen, että ihmisten taloudellinen todellisuus ja erilaiset yhteiskuntaluokat ovat kommenteissa enemmän esillä. Näin on Esimerkissä 9, jossa tuodaan esiin negatiivinen mahdollinen tulevaisuus, jossa henkilö joutuu vaikeina aikoina myymään ja käyttämään mahdolliset sijoituksensa elämiseen ennen kuin voi saada toimeentulotukea. Esimerkeissä 8 ja 9 kuvastuu myös edellä esitetystä poikkeava käsitys yksilön vaikutusmahdollisuuksista: tulevaisuus ei rakennukaan yksilön aktiivisen toiminnan ja osaamisen seurauksena vaan perustuu pitkälti *onneen* eli sattumaan (Esimerkki 9). Tässä valossa sijoittaminen on uhkapeleihin vertautuvaa, epäilyttävää *kasinotaloutta* (Esimerkki 8).

Pääosin aineistomme tekstit, etenkin uutisartikkelit, luovat siis kuvaa pystyvistä ja osavasta tai ainakin oppivasta ja kehittyvästä sijoittajasubjektista sekä esittävät, että tällaiseen positioon asettuminen ja sen avulla paremman tulevaisuuden luominen olisi mahdollista jokaiselle. Lukijoiden kommenteissa tätä myös kyseenalaistetaan. Vaikka riskin käsite ja ajatus siitä, että sijoittaminen vaatii erityistä asiantuntemusta ovat vahvasti läsnä, etenkin uutisaineistossa tulee vain harvoin esiin, ettei sijoittaminen lähtökohtaisesti olisi kaikille mahdollista tai ettei sen avulla välttämättä voisi merkittävästi muuttaa elämäänsä. Uskon luominen oman tulevaisuuden aktiiviseen parantamiseen onkin yksi tapa, jolla sijoittamista käsittelevät mediatekstit voivat motivoida ihmisiä sijoittamaan ja siten toimia performatiivisesti.

6.2 Globaalit ja yhteiskunnalliset tulevaisuudenkuvitelmat

Edellä Kuviossa 1 esiintyvät myös *sijoittamisen* kollokaatit *vastuullinen*, *vihreä* ja *eettinen*. Näistä etenkin *vastuullinen*-sanana keskeinen asema kuviossa viittaa laajemman yritysvastuudiskurssin yleistymiseen. Yritysvastuupuheen yhtenä tavoitteena on yrityksen maineen ja sen myötä liiketoiminnan tuloksen kohentaminen (esim. Du, Bhattacharya & Sen 2010), ja tällaisia markkinoinnillisia puolia on myös sijoittamisen yhteydessä esiintyvässä vastuullisuuspuheessa. Kuitenkin *vastuullinen*, *vihreä* ja *eettinen* viittaavat myös toisenlaisiin positiivisiin tulevaisuudenkuvitelmiin: ajatukseen siitä, että sijoittaminen

voi mahdollistaa paremman tulevaisuuden koko maailmalle, ei vain yksilölle (Esimerkki 10).

(10) Voit vaikuttaa maapallon tulevaisuuteen

Rahoitusmarkkinat ovat konkreettisin tapa jalkauttaa kestävä kehityksen periaatteet maailmaan. Martin Paasin mukaan rahoitusmarkkinat ovat käytännössä rahan demokratiaa. Ihmisten mielipiteet ja arvot heijastuvat siihen, mihin raha ohjautuu. – Mikään muu ei muuta maailmaa tehokkaammin kuin jokin sellainen paine, joka saa rahoitusta tarjoavat vaatimaan yrityksiltä muuttuneita toimintamalleja. Tätä kannattaa miettiä esimerkiksi ilmastonmuutoksen näkökulmasta, Paasi sanoo.

Toki Esimerkistä 10 nähdään, että vaikka tulevaisuutta kuvitellaan tässä laajemmin kuin vain yksilön näkökulmasta, sijoittajat itse nähdään edelleen vaikutusvaltaisina tuon tulevaisuuden luojina, äänestäjinä *rahan demokratiassa*. Voikin kysyä, mikä on oikean demokratian rooli tämän rahan demokratian rinnalla ja mikä on niiden rooli, jotka eivät ole sijoittajia. Lisäksi on huomionarvioista, että laajojen yhteiskunnallisten ja globaalien trendien hahmottaminen esitetään myös, ja ehkä ensijaisesti, tapana ennustaa tulevaisuutta voitontavoittelun mahdollistamiseksi (Esimerkit 11 ja 12).

(11) Tulevaisuudessa ylituottoa **vastuullisista** sijoituksista ei siis enää ole luvassa? ”Se varmasti jää nähtäväksi, mutta olisi hirveän vaikea nähdä, että kun mennään kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa ja taistellaan ilmastonmuutosta vastaan, että yritykset voisivat menestyä kovin hyvin huomioimatta esg-tekijöitä”, sanoo Hankenin laskentatoimen apulaisprofessori Hanna Silvola. (TE, 2021)

(12) Yleensä **vastuullisen** sijoittamisen linjauksia perustellaan myös rahalla. Esimerkiksi hiilestä riippuvaisten yritysten uskotaan kärsivän taloudellisesti, kun päästönormit vähitellen kiristyvät ja fossiilisten polttoaineiden käyttö kallistuu tai jopa kielletään. (HS, 2016)

Taloudellinen voitto nähdään siis ensisijaisena tavoitteena suhteessa laajempaan vaikuttamiseen, ja siksi myös aktiiviset toimenpiteet esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjumiseksi voivat näyttäytyä uhkana. Esimerkissä 13 ajatus öljy- ja kaasuyhtiöiden osakkeista luopumisesta, jota ei suoraan perustella esimerkiksi vastuullisuudella vaan rahaston oman haavoittuvuuden vähentämisellä, herättää muissa toimijoissa *hämmennystä ja huolta*:

(13) Norjan keskuspankin viime viikolla tekemä suositus, että Norjan öljyrahaston tulisi luopua öljy- ja kaasuyhtiöiden osakkeiden omistuksesta, on herättänyt hämmennystä öljyalan toimijoiden keskuudessa ympäri maailman. (...) ”Tämä vähentäisi rahaston haavoittuvuutta, jos öljyn ja kaasun hinta putoavat pysyvästi”, kirjeessä perustellaan öljyosakkeista luopumista. (...) Norjalaisten suunnitelmat ovat kuitenkin herättäneet huolta alan kannattavuudesta tulevaisuudessa, kertoo The Observer. (TE, 2017)

Toinen näkökulma yhteiskuntaa koskevaan kielteisen tulevaisuuden kuvitteluun avautuu, kun tutkitaan avainsanaa *eläke*, joka esiintyy molemmissa tekstityypeissä, mutta korostuu erityisesti lukijoiden kommentteissa (uutisissa sijalla 64, avainsanaisuusarvo

1,357; kommenteissa sijalla 25, avainsanaisuusarvo 1,979). Monissa teksteissä tulevaisuuden eläkkeisiin viitataan pessimistisesti (ks. Esimerkki 14). Samankaltaista pessimismää on myös Esimerkissä 15, mutta tällä kertaa myös usko palkkatyön tulevaisuuteen on vaakalaudalla.

(14) Sijoituksiaan hän kutsuu "vapauden kaipuiksi ja selustan turvaamiseksi". Jos katsoo Suomen huoltosuhdetta, ei voi suhtautua luottavaisesti vuosikymmenien päässä maksettaviin **eläkkeisiin**. (HS, 2019)

(15) Tulevaisuudessa mm. automaation myötä työn arvo vähenee, joten silloin vaurastumisessa korostuu taloudellinen ajattelu. Säästäminen ja sijoittaminen. Pääoma. Ei voi olettaa, että työtä tekemällä saisi vauraan elintason. (IL kommentti, 2019)

Yksittäisissä tapauksissa tällaisiin hyvinvointivaltion tulevaisuuden kyseenalaistaviin olettuksiin otetaan myös eksplisiittisesti kantaa, kuten Esimerkissä 16, jossa tuodaan esiin se, etenkin uutisartikkeleissa yleensä mainitsematta jäävä näkökulma, että yksilöiden vaurastuminen sijoittamalla ei voi koskaan koskea kuin osaa väestöstä.

(16) Monet nuoret haluavat säästää, koska eivät luota siihen, että hyvinvointivaltio hoitaa heidät. Kaukorannan mukaan "on pelottava ajatus, jos yksityiset osakesäästötilit nähdään varautumiskeinona hyvinvointiyhteiskunnan alasajoon". Hänen mukaansa on selvää, ettei yksityinen vaurastuminen ei tule koskemaan koko väestöä. (HS, 2020)

Myös kommenteissa tuodaan välillä esiin näkökulma, jossa epäillään ihmisten omia kykyjä (eläke)sijoittajina. Esimerkit 17 ja 18 ovat tältä osin samankaltaisia kuin edellä esitetyt Esimerkit 8 ja 9, mutta lisäksi niissä ilmenee huolta siitä, mitä tällainen yksilön vastuuttaminen tarkoittaisi yhteiskunnan toimivuuden kannalta tulevaisuudessa. Samalla niissä kyseenalaistaan ylipäätään pörssin ja sijoittamisen yhteiskunnallinen legitimitetti.

(17) Kansankapitalismi voisi toimia joidenkin osalta, mutta jos eläkevarat olisivat jokaisen omalla vastuulla, tuloksena olisi sekasorto ja nopeasti köyhiä tulevia eläkkeensaajia. Tietotaito ei riitä omaehtoiseen sijoittamiseen. Tästä on hyvänä esimerkkinä riitatilanteet, joita on syntynyt yksityisten ihmisten nykyisistäkin sijoituksista ja toisaalta sijoittamisesta suorastaan huuhaahan. En kyllä uskaltaisi jättää tätä jokaisen omalle vastuulle. (HS kommentti, 2019)

(18) Pörssit lisäävät vain varallisuuden keskittymistä harvoille. Hyvätuuriset osakerikkaat hallitsevat maailman miljardöörien listaa. Minua huolestuttaa miten kansalaisten säästöille käy nyt, kun porvarihallituksen härkähäisesti masinoima osakesäästötili (= pörssikasinon uhkapeilitili) otetaan käyttöön. Tarjoamalla veronvälttelymahdollisuus ja nelma äkkirikastumisesta houkutellaan kansalaisia osallistumaan pörssien uhkapeleihin. Kansalaisten rahat hukkaantuvat maailman pörssiin ja valtio menettää verotulot. (IS kommentti, 2019)

Toisin sanoen negatiiviset mielikuvat, kuten pessimistinen näkemys yhteiskunnallisesta kehityksestä, voivat myös motivoida sijoittamista. Toistuessaan tämä puhetapa (ja itse yksilöllinen varautuminen tulevaan) voi vaikuttaa performatiivisesti myös siten, että se

heikentää entisestään uskoa ja motivaatiota hyvinvointivaltion rakenteiden ylläpitämiseen. Tämänkin osalta lukijoiden kommentit tarjoavat myös kyseenalaistavia näkökulmia. Näiden näkyvyys ja vaikutus lienee kuitenkin varsinaisia artikkeleita huomattavasti pienempi.

7 Lopuksi

Tässä artikkelissa olemme käsitelleet tulevaisuuden kuvittelua suomalaisen uutismedian ja lukijakommenttien sijoitusdiskursseissa. Aineistossamme tulevaisuus jäsentyy sekä yksilökeskeisesti että laajemmin globaalista tai yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Sijoittajan yksilökeskeiset tulevaisuudet kuvitellaan yleensä positiivisiksi – niissä saavutetaan turvatumpi ja helpompi elämä – ja ne voivat siten motivoida ihmisiä sijoittamaan. Laajemmissa tulevaisuudenkuvitelmissa on myös negatiivisia visioita, kuten ajatus, että tulevaisuudessa yhteiskunta ei pysty maksamaan eläkkeitä kuten nykyisin, mikä puolestaan edellyttää yksilön varautumista sijoittamisen avulla. Tulevaisuuden ennakointi perustuu suureksi osaksi uskoon sijoittajasubjektin omiin vaikutusmahdollisuuksiin. Mitä tulee talouteen, pörssiin ja rahoitusmarkkinoiden toimintaan, tulevaisuus nähdään myös pääosin menneen ja nykyisen loogisena jatkona, eli ei nähdä, että jatkuva kasvu voisi päättyä esimerkiksi ilmastonmuutoksen seurauksena.

Aineistomme valossa sijoittaja näyttäytyy uusliberaalina subjektina, joka ottaa vastuun omasta tulevaisuudestaan eikä vain luota siihen, että hyvinvointivaltio huolehtii hänestä. Erityisesti sanomalehdet rohkaisevat yksilöitä aloittamaan sijoittamisen. Myös lukijoiden kommentit heijastavat osittain tätä tapaa ajatella sijoittamista yksilön mahdollisuutena ja jopa velvollisuutena saavuttaa parempi tulevaisuus. Lukijat kuitenkin myös kritisoivat tätä näkökulmaa: tavallisten kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa tulevaisuuteensa sijoittamalla pidetään joissain kommentteissa hyvin rajallisina. Tällaiset kriittiset kommentit voidaan ymmärtää yrityksenä kyseenalaistaa (ks. myös Toepfl & Piwoni 2015) tiedotusvälineiden toistamia kuviteltuja tulevaisuuksia, eli yrityksenä katkaista performatiivinen toistojen ketju (ks. Butler 1993). Näin digitaalinen mediaympäristö voi osaltaan vaikuttaa vallitsevien (sijoitus)diskurssien horjuttamiseen. Anonyymin kommentoijan tilanne ei tosin ole performatiivisuuden kannalta yhtä suotuisa kuin esimerkiksi taloustieteilijän, joka saa äänensä kuuluviin varsinaisessa uutisartikkelissa ja siten enemmän näkyvyyttä. Toinen tapa ajatella lukijakommenttien merkitystä voisi olla, että ne kertovat talouden valtavirtakeskustelun vaikutuksesta tai hyväksynnän tasosta.

Artikkelimme laajentaa teoriaa taloustieteen performatiivisuudesta median roolin näkökulmasta. Media voi tuottaa sekä kritiikittömiä toistoja talousasiantuntijoiden käsityksistä että sitaatteja (Butler 1993), jotka menevät pelkkiä toistoja pidemmälle ja esittävät esimerkiksi popularisoivia tulkintoja, erityisiä kehystyksiä tai vaihtoehtoisia näkökulmia.

Jälkimmäisiä on kuitenkin aineistossamme vain vähän. Yksi esimerkki talousuutisten performatiivisuudesta on se, että näissä teksteissä kerrotaan, että yksityissijoittamisesta on tulossa yhä suositumpaa, ja samalla suositellaan aktiivisesti, että yhä useammat ihmiset harrastaisivat sitä. Uutismedia viestii myös tavalla, joka rakentaa performatiivisesti sekä yksittäisten organisaatioiden että koko kasvuun perustuvan markkinatalouden jatkuvaa menestystä. Lisäksi se vaikuttaa vallitseviin käsityksiin siitä, miten voi elää menestyksestä elämää ja millaisia ovat toivottavat tavat järjestää yhteiskunta.

Sijoitusdiskurssien performatiivisuus kytkeytyy keskusteluun yhteiskunnan finansialisoinnista ja uusliberalismista (Aitken 2003; Langley 2008; Agunsoye 2021). Esimerkiksi Iso-Britanniassa hyvinvointivaltion asteittaiseen purkamiseen on yhdistynyt ajatusmalli, jossa yksilöiden säästämistä ja sijoittamista tarjotaan julkisten etuuksien korvaajaksi ja kotitalouksia siis kannustetaan sisäistämään ”jokapäiväisen sijoittajan” subjektiasema (Agunsoye 2021). Tuloksemme viittaavat siihen, että tällaista ajatusmallia tarjotaan nykyisin myös suomalaisille median sijoitusdiskursseissa: koska hyvinvointivaltion tulevaisuuteen, erityisesti tuleviin eläkkeisiin ei voi luottaa, yksilöiden täytyy muuttua sijoittajasubjekteiksi. Uusliberaaliin ajatteluun sisältyy siis keskeisesti ajatus yksilön omasta vastuusta: yksilön vastuulla on paitsi ylipäättään sijoittaa, myös olla riittävän taitava ja asiantunteva sijoittaja. Tähän liittyy myös aineistossamme esiintyvä sijoittajan oppimiseen ja kehittymiseen liittyvä teema. Myös aiemmissa tutkimuksissa on kiinnitetty huomiota sijoittajayksilön kehittymispyrkimyksiin, joilla pyrkii rahastamaan esimerkiksi yksityissijoittajille suunnattu self-help-tyylinen kirjallisuus, jossa myydään kuvitelmaa pätevistä ja menestyvästä tulevaisuuden minästä (Crosthwaite, Knight & Marsh 2019; ks. myös Roscoe 2015). Tällaiset sijoitusneuvot eivät usein ole erityisen toimivia taloudellisesti, ja piensijoittajat ovatkin pärjänneet markkinoilla ammattilaisia huonommin (Roscoe 2015). Voidaan siis ajatella, että sijoittajan subjektipositioon kytkeytyvät tulevaisuuskuvielmät ovat riski sekä yhteiskunnalle että yksilöille.

Rahoittajat

Tutkimus on osa Suomen Akatemian rahoittamaa tutkimushanketta ”Sijoituskulttuurien siirtymiä digitaalisissa tiloissa”, päätösnumero 339181. Lisäksi Koneen Säätiö on tukenut tutkimusta osana Ella Lillqvistin apurahahanketta ”Talouden mielikuvastot kriisin aikana”, apurahan numero 202012741. Kiitämme molempia rahoittajia tuesta.

Lähteet

- Agunsoye, A. (2021). 'Locked in the rat race': Variegated financial subjectivities in the United Kingdom. *Environment and Planning A: Economy and Space* 53(7), 1828–1848. doi: 10.1177/0308518X211026321
- Aitken, R. (2007). *Performing Capital: Toward a Cultural Economy of Popular and Global Finance*. Palgrave Macmillan US.
- Aitken, R. (2003). The democratic method of obtaining capital—culture, governmentality and ethics of mass investment. *Consumption, Markets and Culture* 6(4), 293–317. doi: 10.1080/1025386032000168320
- Augustine, G., Soderstrom, S., Milner, D. & Weber, K. (2019). Constructing a distant future: Imaginaries in geoeengineering. *Academy of Management Journal* 62(6), 1930–1960. doi: 10.5465/amj.2018.0059
- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Clarendon Press.
- Baker, P. (2006). *Using Corpora in Discourse Analysis*. Continuum.
- Baker, P., Gabrielatos, C., KhosraviNik, M., Krzyzanowski, M., McEnery, T. & Wodak, R. (2008). A useful methodological synergy? Combining critical discourse analysis and corpus linguistics to examine discourses of refugees and asylum seekers in the UK press. *Discourse & Society* 19(3), 273–306. doi: 10.1177/0957926508088962
- Beckert, J. (2016). *Imagined futures: fictional expectations and capitalist dynamics*. Harvard University Press.
- Beckert, J. (2021). The firm as an engine of imagination: Organizational prospection and the making of economic futures. *Organization Theory* 2(2). doi: 10.1177/26317877211005773
- Brezina, V. (2018). *Statistics in Corpus Linguistics: A Practical Guide*. Cambridge University Press.
- Butler, J. (1993). *Bodies that matter: on the discursive limits of "sex."* Routledge.
- Butler, J. (2010). Performative agency. *Journal of cultural economy* 3(2), 147–161.
- Callon, M. (2010). Performativity, misfires and politics. *Journal of Cultural Economy* 3(2), 163–169. doi: 10.1080/17530350.2010.494119
- Charles Schwab & Co., Inc. (2020). Charles Schwab Survey: Generation Investor. Saatavilla: https://content.schwab.com/web/retail/public/about-schwab/charles_schwab_gen_investor_survey_findings_0421-17NM.pdf (lainattu 11.5.2023).
- Clark, G., Thrift, N. & Tickell, A. (2004). Performing finance: the industry, the media and its image. *Review of International Political Economy* 11(2), 289–310. doi: 10.1080/09692290420001672813
- Crosthwaite, P., Knight, P. & Marsh, N. (2019). The Economic Humanities and the History of Financial Advice. *American Literary History* 31(4), 661–686. doi: 10.1093/alh/ajz031
- Davis, A. (2006). Media effects and the question of the rational audience: lessons from the financial markets. *Media, Culture & Society* 28(4), 603–625. doi: 10.1177/0163443706065035
- Du, S., Bhattacharya, C. B. & Sen, S. (2010). Maximizing business returns to corporate social responsibility (CSR): The role of CSR communication. *International Journal of Management Reviews* 12(1), 8–19. doi: 10.1111/j.1468-2370.2009.00276.x
- Esposito, E. (2011). *The Future of Futures: The Time of Money in Financing and Society*. Edward Elgar Publishing.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. Routledge.
- Feuer, W. (8.4.2021). First-time investors now make up 15% of retail market. Institutional Investor. Saatavilla: <https://www.institutionalinvestor.com/article/b1r9ycrxwld7j/First-Time-Investors-Now-Make-Up-15-of-Retail-Market> (lainattu 11.5.2023).
- Fraser, N. (1990). Rethinking the public sphere: a contribution to the critique of actually existing democracy. *Social Text* 25/26, 56–80.
- Haarala, Risto (Toim.) (1994). *Suomen kielen perussanakirja. 3. osa, S-Ö*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 55. Edita.
- Hirsto, H. (2022). Säästämisen ja sijoittamisen risteyksiä pankkien Twitter-viestinnässä. Teoksessa: H. Kattajamäki, M. Enell-Nilsson, H. Kauppinen-Räisänen & H. Limatius (Toim.). *Responsible Communication*. VAKKI Publications 14. 27–42. Saatavilla: <https://vakki.net/index.php/2022/12/15/responsible-communication/> (lainattu 11.5.2023).

- Hirsto, H. (2011). Everyday discourses of stock market investing: Searching for investor power and responsibility. *Consumption Markets & Culture* 14(1), 57–77. doi: 10.1080/10253866.2011.541176
- Kangaspunta, V. (2022). Kommentoijat julkisina osallistujina: Tutkimus verkkouutisia kommentoivien käyttäjien näkemyksistä julkisen osallistumisen kehyksessä. *Media & Viestintä* 45(3 SE-Artikkelit), 30–56. doi: 10.23983/mv.122091
- Keränen, T. (31.3.2022). Haamuraja rikkoutui: Suomessa on nyt miljoona osakkeenomistajaa ja heillä on kolmensadan miljardin edestä suomalaisia pörssiosakkeita. *YLE*. Saatavilla: <https://yle.fi/a/3-12384463> (lainattu 11.5.2023).
- Kilgarriff, A. (2009). Simple maths for keywords. *Proceedings of the Corpus Linguistics Conference. Liverpool, UK*. Saatavilla: <https://www.sketchengine.eu/wp-content/uploads/2015/04/2009-Simple-maths-for-keywords.pdf> (lainattu 11.5.2023).
- Kilgarriff, A. (2012). Getting to know your corpus. Teoksessa P. Sojka, A. Horák, I. Kopeček, & K. Pala (Toim.), *Text, Speech and Dialogue. TSD 2012. Lecture Notes in Computer Science* 7499, 3–15. Berlin, Heidelberg: Springer. doi: 10.1007/978-3-642-32790-2_1
- Kilgarriff, A., Baisa, V., Bušta, J., Jakubíček, M., Kovář, V., Michelfeit, J., ... Suchomel, V. (2014). The Sketch Engine: ten years on. *Lexicography* 1, 7–36. doi: 10.1007/s40607-014-0009-9
- Langley, P. (2008). *The Everyday Life of Global Finance: Saving and Borrowing in Anglo-America*. Oxford University Press.
- MacKenzie, D., Muniesa, F. & Siu, L. (2007). *Do Economists Make Markets? On the Performativity of Economics*. Princeton University Press.
- MacKenzie, D. & Millo, Y. (2003). Constructing a market, performing theory: The historical sociology of a financial derivatives exchange. *American journal of sociology* 109(1), 107–145.
- Maman, D. & Rosenhek, Z. (2022). Governing individuals' imaginaries and conduct in personal finance: The mobilization of emotions in financial education. *Journal of Consumer Culture*. doi: 10.1177/14695405211069952
- Mische, A. (2009). Projects and possibilities: Researching futures in action. *Sociological Forum*, 24(3), 694–704. doi: 10.1111/j.1573-7861.2009.01127.x
- Partington, A. & Marchi, A. (2015). Using corpora in discourse analysis. Teoksessa D. Biber & R. Reppen (Toim.), *The Cambridge Handbook of English Corpus Linguistics* (pp. 216–234). Cambridge University Press. doi: 10.1017/CBO9781139764377.013
- Pietikäinen, S., & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino.
- Pälli, P. & Lillqvist, E. (2020). Diskurssianalyysi. Teoksessa M. Luodonpää-Manni, M. Hamunen, R. Konsenius, M. Miestamo, U. Nikanne, & K. Sinnemäki (Toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä*. SKS. 374–411. Saatavilla: <https://doi.org/10.21435/skst.1457> (lainattu 11.5.2023).
- Roscoe, P. (2015). 'Elephants can't gallop': performativity, knowledge and power in the market for lay-investing. *Journal of Marketing Management* 31(1–2), 193–218. doi: 10.1080/0267257X.2014.976584
- Rychlý, P. (2008). A lexicographer-friendly association score. *Proceedings of Recent Advances in Slavonic Natural Language Processing, RASLAN, 2008*, 6. Retrieved from <https://nlp.fi.muni.cz/raslan/2008/raslan08.pdf#page=14> (lainattu 11.5.2023).
- Tang, J. L. & Lee, F. L. F. (2019). Understanding investment culture: ideologies of financialization and Hong Kong young people's lay theories of investment. *Consumption Markets & Culture* 23(6), 537–552. doi: 10.1080/10253866.2019.1640215
- Tieteen termipankki (2023). Language Technology: lemma. Saatavissa: https://tieteentermipankki.fi/wiki/Language_Technology:lemma (lainattu 29.9.2023).
- Tiikkainen, O. & Virtanen, M. J. (2021). Taloustieteen performatiivisuudesta moniperformatiivisuuteen: Tapaustutkimuksena vaikuttavuusinvestoiminen. *Tiede & Edistys* (1-2/2021), 5–27.
- Toepfl, F. & Piwoni, E. (2015). Public spheres in interaction: Comment sections of news websites as counterpublic spaces. *Journal of Communication* 65(3), 465–488. doi: 10.1111/jcom.12156

Liite: Avainsanat

Vertailukorpus: Timestamped JSI web corpus 2014-2021 (Finnish)

Menetelmä: Simple Maths (Kilgarriff 2009; 2012); N=1000

Uutiset		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
1	sijoittaminen	4,262
2	sijoittaja	3,762
3	osake	3,75
4	sijoittaa	3,543
5	rahasto	2,968
6	yhtiö	2,813
7	sijoitus	2,685
8	tuotto	2,518
9	raha	2,441
10	asunto	2,43
11	mainos	2,416
12	prosentti	2,362
13	euro	2,217
14	ostaa	2,042
15	yritys	2,01
16	pörssi	2,004
17	arvo	1,932
18	riski	1,879
19	pankki	1,878
20	korko	1,809
21	hintaa	1,765
22	markkina	1,695
23	kannattaa	1,65
24	miljardi	1,648
25	tili	1,636
26	myydä	1,622
27	teksti	1,619
28	p	1,6
29	suomalainen	1,578
30	salkku	1,574
31	alla	1,574
32	osinko	1,569
33	säästäminen	1,564
34	jatkua	1,549
35	suuri	1,536
36	kasvaa	1,524
37	nordea	1,513
38	miljoona	1,508
39	säästää	1,503
40	maksaa	1,497
41	talous	1,495
42	nousu	1,487
43	summa	1,473
44	pääoma	1,468
45	toimitusjohtaja	1,468
46	laskea	1,463
47	kasvu	1,462
48	sijoituskohde	1,46
49	vara	1,455

Uutiskommentit		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
1	sijoittaminen	11,59
2	raha	5,398
3	sijoittaa	4,727
4	osake	3,86
5	tuotto	3,136
6	asunto	3,095
7	sijoitus	3,022
8	sijoittaja	2,857
9	maksaa	2,854
10	pankki	2,773
11	ostaa	2,555
12	kannattaa	2,536
13	jos	2,535
14	riski	2,428
15	osinko	2,373
16	niin	2,372
17	rahasto	2,362
18	korko	2,301
19	vero	2,263
20	mikään	2,167
21	pääoma	2,036
22	tuottaa	2,004
23	valtio	1,999
24	vaan	1,988
25	eläke	1,979
26	ei	1,96
27	itse	1,94
28	arvo	1,936
29	kyllä	1,894
30	laina	1,86
31	ne	1,86
32	vuokra	1,857
33	pörssi	1,836
34	myydä	1,836
35	ihan	1,835
36	hintaa	1,823
37	aina	1,818
38	kulu	1,806
39	yritys	1,805
40	mi	1,792
41	palkka	1,79
42	vara	1,769
43	voitto	1,761
44	edes	1,752
45	ymmärtää	1,733
46	kun	1,722
47	sitten	1,72
48	tili	1,705
49	eli	1,69

Tulevaisuuksien rakentuminen median sijoitusdiskursseissa

Uutiset		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
50	laina	1,455
51	päättävä	1,449
52	esimerkki	1,437
53	kurssi	1,42
54	osakemarkkinat	1,418
55	dollari	1,418
56	kotitalous	1,396
57	omistaa	1,393
58	vuosi	1,376
59	kulu	1,374
60	ne	1,373
61	markkinat	1,371
62	keskuspankki	1,365
63	säästö	1,364
64	eläke	1,357
65	vastuullinen	1,356
66	varallisuus	1,355
67	nokia	1,35
68	rahoitus	1,348
69	tuottaa	1,347
70	aikaväli	1,345
71	osuus	1,343
72	jos	1,339
73	nousta	1,33
74	kehitys	1,318
75	vuokra	1,312
76	lasku	1,31
77	tulo	1,309
78	indeksi	1,309
79	vero	1,308
80	voida	1,307
81	pitkä	1,306
82	korko	1,304
83	sanoa	1,299
84	op	1,296
85	kysyntä	1,291
86	asiakas	1,291
87	aloittaa	1,281
88	talouselämä	1,272
89	kauppa	1,271
90	inflaatio	1,261
91	omistus	1,259
92	pieni	1,257
93	eli	1,257
94	noin	1,255
95	danske	1,25
96	iso	1,249
97	valtio	1,249
98	verotus	1,248
99	enemmän	1,248
100	taloudellinen	1,248
101	asuntolaina	1,243
102	hajauttaa	1,242
103	omistaja	1,242
104	kallis	1,24

Utiskommentit		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
50	joku	1,656
51	säästäminen	1,656
52	tappio	1,635
53	oma	1,631
54	mikä	1,623
55	talous	1,616
56	siis	1,611
57	eikä	1,61
58	nämä	1,602
59	vain	1,589
60	säästää	1,574
61	vaikka	1,569
62	tulo	1,56
63	tai	1,556
64	kuin	1,553
65	summa	1,545
66	pitää	1,543
67	verotus	1,536
68	se	1,535
69	velka	1,534
70	koska	1,528
71	tuoda	1,517
72	varallisuus	1,513
73	kaikki	1,513
74	yhteiskunta	1,512
75	rikas	1,507
76	laittaa	1,505
77	omaisuus	1,5
78	kk	1,492
79	pois	1,483
80	rikastua	1,477
81	silloin	1,471
82	köyhä	1,464
83	korko	1,461
84	säästö	1,454
85	voida	1,452
86	toki	1,451
87	nuo	1,449
88	kurssi	1,438
89	halpa	1,434
90	järkevä	1,43
91	vaurastua	1,427
92	mennä	1,424
93	no	1,423
94	työ	1,422
95	hyvä	1,418
96	varma	1,418
97	nyt	1,417
98	menettää	1,417
99	pieni	1,413
100	asuminen	1,408
101	sinä	1,407
102	taas	1,402
103	markkina	1,401
104	asuntosijoittaminen	1,395

Uutiset		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
105	korkea	1,237
106	liiketoiminta	1,229
107	tarjota	1,226
108	osakesäästötilin	1,225
109	aktiivinen	1,221
110	omaisuus	1,22
111	tarkoittaa	1,219
112	pääomasijoittaja	1,217
113	halpa	1,216
114	ulkomainen	1,216
115	velka	1,216
116	kymmenen	1,216
117	tai	1,214
118	nostaa	1,213
119	osakekurssi	1,213
120	tappio	1,213
121	moni	1,21
122	vastaaja	1,209
123	ilmiö	1,208
124	oma	1,208
125	vaurastua	1,207
126	viime	1,205
127	tulevaisuus	1,205
128	hyvä	1,204
129	perustaa	1,198
130	arvioida	1,197
131	bitcoinin	1,197
132	vastuullisuus	1,197
133	siis	1,196
134	kuin	1,196
135	liikevaihto	1,193
136	keskimäärä	1,192
137	kasvattaa	1,191
138	vuokra-asunto	1,19
139	capital	1,19
140	kiina	1,189
141	tuote	1,188
142	nordnetin	1,188
143	osto	1,187
144	hs	1,187
145	kysely	1,187
146	investointi	1,186
147	toimiala	1,184
148	passiivinen	1,183
149	valuutta	1,182
150	asuntosijoittamisen	1,181
151	yrittäjä	1,179
152	matala	1,179
153	tiedote	1,178
154	pörssi-yhtiö	1,178
155	strategia	1,177
156	vähentää	1,177
157	ban	1,176
158	kiinteistö	1,176
159	arvopaperi	1,175

Uutiskommentit		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
105	hävitä	1,387
106	tarvita	1,375
107	laskea	1,374
108	salkku	1,366
109	nousu	1,363
110	muuten	1,361
111	suuri	1,36
112	juuri	1,355
113	enemmän	1,351
114	parempi	1,347
115	tavallinen	1,346
116	juttu	1,342
117	firma	1,341
118	taitaa	1,339
119	kansa	1,335
120	kukaan	1,334
121	kallis	1,332
122	sama	1,331
123	verottaja	1,324
124	aloittaa	1,315
125	omistaja	1,314
126	aivan	1,31
127	indeksi	1,305
128	osakesijoittaminen	1,305
129	veronmaksaja	1,305
130	kuten	1,302
131	turha	1,297
132	näin	1,296
133	verottaa	1,29
134	maksu	1,289
135	vai	1,288
136	miljardi	1,287
137	inflaatio	1,284
138	huono	1,284
139	riittää	1,283
140	kuka	1,28
141	iso	1,274
142	saada	1,273
143	joten	1,27
144	jokainen	1,27
145	todella	1,27
146	yhtiö	1,268
147	jotain	1,267
148	helppo	1,266
149	työpaikka	1,266
150	pitkä	1,265
151	omistaa	1,265
152	romahdus	1,264
153	oikeasti	1,263
154	esim	1,262
155	pääomatulo	1,262
156	vähän	1,261
157	neuvo	1,261
158	hajauttaa	1,26
159	asuntolaina	1,259

Tulevaisuuksien rakentuminen median sijoituskurssissa

Uutiset		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
160	osa	1,172
161	osakesäästötili	1,172
162	kiinnostaa	1,17
163	sijoitusrahasto	1,17
164	kuukausi	1,169
165	tavallinen	1,164
166	kiinnostua	1,162
167	mi	1,159
168	ala	1,158
169	etf	1,157
170	vuokralainen	1,156
171	ostaja	1,155
172	yli	1,155
173	vastaava	1,154
174	keskimääräinen	1,152
175	kohde	1,152
176	maailma	1,152
177	koska	1,152
178	usein	1,151
179	kiinnostus	1,151
180	verrata	1,149
181	helppo	1,148
182	ajatella	1,148
183	pääkaupunkiseutu	1,147
184	sijoitussalkku	1,147
185	piensijoittaja	1,147
186	vaikuttaa	1,146
187	yhä	1,145
188	bitcoin	1,144
189	yksittäinen	1,144
190	kuten	1,144
191	piensijoittaja	1,143
192	ostaminen	1,142
193	finanssiala	1,142
194	hankkia	1,142
195	uskoa	1,142
196	oksaohju	1,141
197	suosio	1,14
198	korkotaso	1,139
199	kaupankäynti	1,138
200	edullinen	1,137
201	teknologia	1,137
202	puttonen	1,137
203	yleensä	1,137
204	vaihtoehto	1,137
205	järkevä	1,137
206	vuokranantaja	1,136
207	kautta	1,136
208	yksityinen	1,136
209	hajautus	1,135
210	hamid	1,135
211	tavoite	1,135
212	houkutella	1,134
213	myynti	1,134
214	ymmärtää	1,133

Utiskommentit		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
160	investointi	1,258
161	ilman	1,257
162	eläminen	1,257
163	ylimääräinen	1,255
164	aika	1,252
165	homma	1,251
166	tienata	1,248
167	elää	1,248
168	sijoituskohde	1,244
169	vähentää	1,244
170	koskaan	1,242
171	tämä	1,24
172	ulkomaa	1,24
173	vuokralainen	1,24
174	oikein	1,239
175	maksa	1,239
176	yksityinen	1,236
177	täysin	1,234
178	nolla	1,231
179	tosi	1,229
180	tuki	1,229
181	asuntosijoittamisen	1,228
182	osto	1,227
183	aikaväli	1,226
184	joskus	1,224
185	kupla	1,224
186	oikea	1,223
187	v	1,223
188	yhtään	1,221
189	lama	1,218
190	mihin	1,218
191	etu	1,213
192	nousta	1,212
193	paljo	1,211
194	korkea	1,211
195	euro	1,211
196	elämä	1,209
197	lasku	1,208
198	kansalainen	1,208
199	mutta	1,206
200	tulla	1,205
201	osa	1,205
202	tonni	1,205
203	nostaa	1,205
204	pankkitili	1,204
205	piensijoittaja	1,203
206	sellainen	1,201
207	perustua	1,2
208	ostaminen	1,2
209	tietysti	1,191
210	ulkomainen	1,191
211	tarkoittaa	1,188
212	eläkeläinen	1,188
213	paljon	1,187
214	järki	1,187

Uutiset		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
215	sijoitustuote	1,133
216	sääntely	1,132
217	toisaalta	1,131
218	lisätä	1,131
219	vuok	1,129
220	ennustaa	1,129
221	buffett	1,129
222	asuntomarkkina	1,129
223	tarjonta	1,128
224	perustua	1,128
225	hajauttaminen	1,127
226	vaikutus	1,127
227	lukea	1,126
228	yksityissijoittaja	1,125
229	varten	1,125
230	sijoituspäätös	1,125
231	selvitys	1,124
232	finanssikriisi	1,124
233	ekonomisti	1,123
234	ekp	1,122
235	perintö	1,122
236	suosia	1,122
237	rikastua	1,121
238	mieltä	1,121
239	perustaja	1,121
240	pohtia	1,121
241	keskittyä	1,121
242	talletus	1,12
243	helsing	1,119
244	markkina-arvo	1,119
245	parempi	1,119
246	neste	1,118
247	se	1,118
248	yleinen	1,118
249	indeksirahasto	1,116
250	tyypillisesti	1,116
251	erityisesti	1,115
252	kryptovaluuttojen	1,115
253	kotimainen	1,115
254	osakesijoitus	1,115
255	laittaa	1,114
256	vakaa	1,114
257	lounasmeri	1,114
258	aloittaminen	1,114
259	käytäntö	1,114
260	tuppurainen	1,113
261	seuraava	1,113
262	ilmarinen	1,113
263	sijoitusyhtiö	1,113
264	rahapolitiikka	1,111
265	pan	1,111
266	epävarmuus	1,111
267	kertyä	1,11
268	lista	1,11
269	eläkerahasto	1,11

Uutiskommentit		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
215	tasku	1,186
216	liian	1,185
217	kustannus	1,184
218	keinottelu	1,182
219	tietenkin	1,18
220	osata	1,177
221	etf	1,177
222	pitkäjänteinen	1,176
223	kulta	1,176
224	omistus	1,175
225	ihme	1,174
226	varakas	1,173
227	eläkemaksu	1,172
228	tuossa	1,172
229	riskitön	1,171
230	miljonääri	1,171
231	työtön	1,17
232	nordea	1,17
233	piensijoittaja	1,17
234	ilmainen	1,17
235	asumistuki	1,169
236	hyöty	1,169
237	verran	1,168
238	passiivinen	1,167
239	suomalainen	1,167
240	meno	1,167
241	romahtaa	1,165
242	asia	1,165
243	sijoitustoiminta	1,164
244	työnteko	1,164
245	hyötyä	1,164
246	lotto	1,163
247	omistusasunto	1,163
248	pelkkä	1,161
249	ehkä	1,161
250	kulutus	1,16
251	mihinkään	1,159
252	nimenomaan	1,157
253	lapsilisä	1,157
254	onni	1,155
255	suositella	1,155
256	sektori	1,152
257	kai	1,151
258	hajautus	1,151
259	enää	1,15
260	aino	1,149
261	tulevaisuus	1,149
262	väärä	1,148
263	asumistuki	1,148
264	veroparatiisi	1,147
265	kasvaa	1,147
266	miten	1,147
267	omistaminen	1,147
268	tähtäin	1,147
269	muu	1,146

Tulevaisuuksien rakentuminen median sijoituskursseissa

Uutiset		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
270	pitää	1,11
271	selvästi	1,11
272	analyytikko	1,109
273	romahdus	1,108
274	rikas	1,108
275	pitkäjänteinen	1,108
276	omistaminen	1,107
277	suora	1,107
278	tuhat	1,107
279	vakuutus	1,107
280	nolla	1,106
281	toimija	1,106
282	salkkuhoitaja	1,105
283	neuvo	1,105
284	osta	1,105
285	pitkäaikainen	1,105
286	menettää	1,105
287	tuotto-odotus	1,103
288	varma	1,103
289	alkuvuosi	1,102
290	merkitä	1,102
291	meno	1,101
292	ilmarisen	1,101
293	kryptovaluuttoihin	1,1
294	silloin	1,1
295	osakesäästäjien	1,1
296	miten	1,099
297	rahoittaa	1,098
298	muutos	1,098
299	verran	1,096
300	aktiivisesti	1,096

Utiskommentit		
Sija	Avainsana	Avainsanaisuus-arvo
270	edullinen	1,146
271	kauan	1,146
272	kysyntä	1,146
273	potti	1,145
274	tyhmä	1,145
275	keskuspankki	1,145
276	takaisin	1,145
277	periä	1,145
278	markkinat	1,144
279	viisas	1,144
280	tuollainen	1,143
281	asuntosijoittamista	1,143
282	ellei	1,142
283	verovarot	1,142
284	vähemmän	1,142
285	osakemarkkinat	1,142
286	perintö	1,141
287	miinus	1,14
288	minä	1,138
289	liikaa	1,137
290	joko	1,137
291	kuinka	1,136
292	moni	1,136
293	yleensä	1,136
294	verrata	1,136
295	jäää	1,135
296	hyvin	1,135
297	arvonnousu	1,135
298	ahneus	1,134
299	eläkerahasto	1,133
300	kullata	1,133